

Meeled aitavad õppida

Eestis tegeletakse kaasava hariduse raames temaatikaga, kuidas kaasata erivajadustega õppijaid tavalistesse lasteaedadesse ja koolidesse, sest kool on mõeldud kõikidele, olenemata erivajadusest. Tallinna Ülikooli õppeaine ELU (erialasid lõimiv uuendus) projekti "Kaasav ELU" raames valmisid erinevate erialade üliõpilaste ja juhendajate koostöö tulemusena õppetööd toetavad meeli stimuleerivad vahendid erivajadustega lastele, kuid peeti silmas asjaolu, et vahendid sobiks ka laiemale sihtgrupile ehk nenede kasutamisest saaks rõõmu tunda kõik "suured ja väikesed".

Vahendite loomis- ja katsetamisprotsessi olid kaasatud nii Tallinna Heleni Kooli, Tallinna Tondi Põhikooli Tuisu hooldusõppe osakonna õpilased ja õpetajad. Oma toetava panuse andsid Vääna Mõisakooli, Tabasalu Muusikakooli õpilased ja õpetajad ning Tallinna Sadama segakoor. Kursuse tulemusena valmisid multisensoorne õppevahend, puuteraamatud vaegnägijatele, filmid ja äpid, mida saavad kasutada nii erivajadusega õpilased, väikelapsed kui täiskasvanud.

Multisensoorne õppevahend hooldusõppe õpilastele

Ühendades Eesti hooldusõppe ligi paarikümneaastase praktika ning multisensoorsete lugude kasutamise teadusuuringud, loodi prototüüp, millest võiks kujuneda standardiseeritud õppevahend Eestis hooldusõpet pakkuvatele koolidele ja asutustele (haiglad, taastusraviasutused jne), kes tegelevad raske ning sügava intellekti- ja/või liitpuudega lastega (täiskasvanutega).

Õppetööd toetava multisensoorse õppevahendi mudel loodi arendamiseks raske ning sügava intellekti ja/või liitpuudega lastel (täiskasvanutel) erinevate meelte kaudu saadud aistingute, tajude ja kogemuste abil aru saamist ümbritsevast ja iseendast, et kinnistada ühised multisensoorsed sümbolid nädalapäevade, aastaegade ja ilma kohta Eesti hooldusõppe asutustest.

Õppevahend võimaldab ühendada klassiruumis õppimise õuesõppega. Järgneb õpitu kinnistamine õuesõppe vormis – puud eri aastaegadel (raagus, pungades ja õites, rohelistes lehtedes, kirjutes lehtedes), ilmastikuolude tunnetamine elulises olukorras (soe, külm, tuul, vihm, lumi), aastaajale iseloomuliku kogemine aistingutena (helid).

Õppevahendit toetavad õpilastele tuttavad ja igapäevaselt kasutusel olev alternatiivkommunikatsioon (PCS pildid ja lihtsustatud viiped) ning õpetamise seob kokku kindel lugu - multy-sensory storytelling meetod.

Puuteraamat ja mäng (erakogu)

Puuteraamatud, äpid ja filmid

Enamustel nägemispuudega lastel on olemas erinev nägemisjääk, mille arendamisel saaks ennetada nägemispuude süvenemist. Nii varajaseks sekkumiseks, kui ka arendamiseks vajavad vaegnägemise spetsialistid ja tüflopädid oma igapäevases töös nägemispuudega lastega nägemistreeninguks erinevaid nägemisfunktsioone arendavaid kontrastseid stiimuleid.

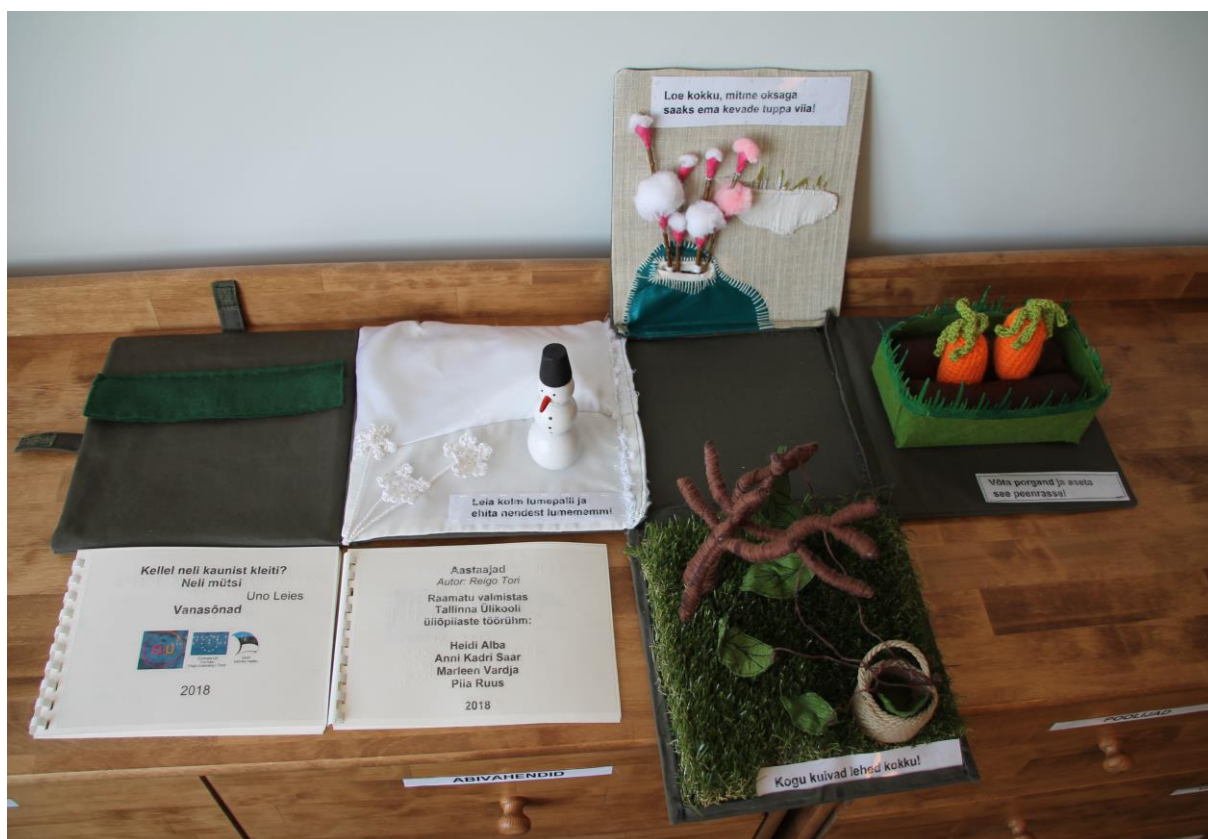
Nägemispuudega lapsel peab olema võimalus uurida ümbrust kõigi olemasolevate meeltega, et saada ümbrusest rohkem teavet. Nägemiskahjustuse tõttu vajab erilist tähelepanu peenmotoorika ja silma-käe koostöö. Kui laps on pime, peab tema maailmapilti arendama selle info põhjal, mille ta saab kuulmise ja kompimise ning haistmis- ja maitsmismeelte vahendusel.

Keskkonnas toimuvat õpib laps info põhjal, mille saab sensomotoorsete kogemuste kaudu interaktsioonis välismaailmaga

“Kaasava ELU” projekti raames valmistasid üliõpilasrühmad neli punktkirjas audiolisaga ja äpi toega puuteraamatut: “Mutionu pidu”, “Inetu pardipoeg”, “Kõige ilusam lill” ja “Aastaajad”. Raamatutel on ka laiem õppefunktsioon – need on esitatud nii eesti keeles kui ka vene ja inglise keeles, et arendada keeleõpet vaegnägijatel kui nägijatel lastel. Raamatute kõrvale loodi äpid õpetlike mängudega ning filmid, mis annavad laiemale huvigrupile teavet puuteraamatutes sisalduvast. Äppide abil on võimalik õppida tundma erinevaid pille ja loomade rahvapäraseid nimetusi, erinevaid lilli, aastaegadega seonduvat tahvelarvutit, smart-tahvlit, arvutit või nutiseadmeid kasutades. Nii filmide kui mängude sihtgrupina nähakse laiemat auditooriumi väikelaste, erivajadustega õpilaste kui ka täiskasvanute näol.

Puuteraamatud "Mutionu pidu" ja "Inetu pardipoeg" (Tiia Artla)

Puuteraamat "Aastaajad" (erakogu)

Valminud puuteraamatud kingitakse Tallinna Pimedate Raamatukogule, kellega koostöös on trükitud raamatutesse kõik punktikirja tekstid.

Puuteraamatute pildigalerii leiad:

Puuteraamatuid tutvustavad filmid leiad:

“Võlupintsel”

“Mutionu pidu”

“Inetu pardipoeg”

“Aastaajad”

“Mutionu pühadepidu” (täiskasvanutele)

Mängud leiad:

“Tunne pille”

“Lilled”

“Aastaajad”

Mida ELU õpetas?

- Kuidas efektiivselt töötada, olemata külg-külje kõrval ning kuidas teha ära see, mis esmapilgul võimatu tundub,
- Leiti endas ja grupikaaslastes uusi oskusi ning võimeid ja avastati, kui loovad ollakse.
- Õpiti tundma kaasatud pereliikmeid.
- Uuriti ja prooviti uusi insenertehnilisi, digitehnoloogilisi ja IT-alaseid võtteid ning arendati tulemi disainialase teostuse oskust.
- Õppimise mängulisemaks muutmist, rakendades selles erinevaid meeli.

Üliõpilased tõdesid, et koostööst erinevate spetsialistide vahel sünnib huvitavaid ideid ja ELU projekt loob selleks soodsa pinnase: “Saime selgeks, et kaasamine on spontaanne ja tekitab lumepalliefekti.”

Projekti “Kaasav ELU” juhendasid:

Tallinna Ülikooli käsitöetehnoloogia ja rahvakunsti lektor Tiia Artla

Tallinna Ülikooli Haridusteaduste instituudi doktorant Jana Kadastik.